

Сахнада — антикалық драма

«Герострат» спектаклін сахналауды облыстық өзбек театрының классикаға қайта оралуы деп қабылдадық. Қойылым көрерменді терең ойға тартады, эстетикалық әсер беріп қана қоймай, талғамының дамуына да ықпал етеді.

Әдебиетке өткен ғасырдың алпысыншы жылдарының екінші жартысында келген Григорий Горин жұртшылыққа драматург ретінде де танылды. Осы жылдары оның бірнеше шығармасы Мәскеу театрларында қойылды. Режиссер Марк Захаровтың басшылығымен Ленком театрында қойылған шығармалары оған үлкен абырой әкелді. Г.Горинның драмаларына одақтас республикалардың театрлары да қызығушылық танытты. «Герострат» шығармасындағы оқиға көне Грекияның Эфес қаласында, б.з.д. 356 жылы өтеді. Шығарма кейіпкері Герострат Артемида ғибадатханасына өрт қойып, атағын шығаруды ойлайды. Судья, қала әкімі мен оның әйелі, бақылаушылар осы оқиғаны өз мақсаттары үшін пайдалануды көздейді. Бірақ, Герострат та оңай шағылатын жаңғақ емес еді.

Спектакль тақырыбы сол заманның тыныс-тіршілігі мен проблемаларын қозғағанымен, көтерілген мәселелер бүгінгі күнмен де үндесіп тұр. Сатқындық, қиянатшылдық, жемқорлық, алаяқтық... Қыр соңымыздан қалмай келе жатқан осы кеселдермен қалай күресу керек? Режиссер, міне, осы мәселелерге көңіл аударады.

Өзбек драма театрының көне дәуір өмірін бейнелеген шығарманы сахналауы кездейсоқ емес. Бұған дейін театр сахнасында Софоклдың «Эдип патша» трагедиясы қойылған еді. Театр ұжымы Қырымда өткен халықаралық «Босфорские огни» байқауына қатысып, осы қойылымы үшін жүлде алғанын еске сала кеткеніміз жөн.

Қойылым бізді ежелгі дәуірге жетелейді. Сахнаның безендірілуі (суретші Саийдсултан Жахангиров) көне заманның көріністерін көз алдыңызға әкеледі.

Актерлер өз рөлдерін өте шеберлікпен сомдаған. Осы ретте актерлердің өте дұрыс таңдалғанын да айту қажет. Яғни режиссер Қуандық Қасымов қателеспеген. Герострат (Улұғбек Носиров), әкімнің әйелі Клементина (Дилдора Бобошева), судья Клеон (Ахмадвой Эргашев), қала әкімі Тиссаферн (Сайдикарим Махмудов), Артемида ғибадатханасының абызы Эрита (Клара Шодибекова), Крисипп (Ақбар Эрхонов) образдары шынайы шыққан.

Көрермен ретінде бірер пікір айта кеткенді жөн көріп отырмыз. Мәселен, қойылымда өзбек әдеби тілінің кейбір сөздері дұрыс қолданылмайды (бұл шығарманы 1973 жылы Эркин Исмаилов өзбек тіліне аударған болатын). Аударма сапасы жақсы болғанымен, шығарма тілі қазіргі әдеби нормаға сай келмейді. Содан кейін сахналық киімдер өз дәуіріне лайық болуы керек еді ғой. Сондай-ақ, кейбір эпизодтар жастардың санасына кері әсер етуі де мүмкін.

«Театр адамы» рөліндегі актер (Жавлон Саидов) сөздері көрермендерге айқын жетпейді. Әрине, айтылған кемшіліктер режиссер мен актерлер еңбегінің бағасын төмендетпейді. Қойылым барысында актерлер шыңдала түссе, өз рөлдерін аша түссе деген пікіріміз бар.

Закиржан МОМИНЖАНОВ,
Қазақстан Жазушылар
одағының мүшесі,
театртанушы.

Негматжан АЛМЕТОВ,
М.Әуезов атындағы
Оңтүстік Қазақстан
университетінің профессоры,
педагогика ғылымдарының докторы.